
Voorwoord

Dr. D.J. van Schalkwyk, die aangewese Hoofredakteur van die *Woordeboek van die Afrikaanse Taal (WAT)*, skets in "Die woord vra kontak", die inleiding tot hierdie bundel, hoe die formele leksikografiese gesprek tussen die redaksie van die WAT en 'n aantal vooraanstaande taalkundiges in 1989 op Stellenbosch aan die gang gekom het en hoe daarna gestreef word om dit tot die hele Afrika uit te brei.

Alhoewel hierdie gesprek tussen leksikograaf en taalkundige, asook dié tussen leksikograaf en leksikograaf, op 'n gereelde grondslag by kongresse en seminare behoort plaas te vind, is die hou van sulke byeenkomste nie altyd prakties of finansiële bekostigbaar nie, veral nie waar die deelnemers hulle oor so 'n uitgestrekte geografiese gebied soos Afrika bevind nie.

Daarteenoor dien 'n vakpublikasie as 'n uitstekende medium en voertuig vir so 'n gesprek. Dit kan goedkoper, makliker en effektiwer 'n groot aantal belangstellendes oor 'n wye terrein bereik en by die debat betrek. Omdat daar tans egter nie 'n publikasie spesifiek vir die uitruil van leksikografiese kennis en ondervinding in Afrika bestaan nie, voel die Buro van die WAT hom genoodsaak om die inisiatief in die totstandbrenging daarvan te neem. Dit is immers deel van sy strewe en taak "om 'n groeipunt en stimulus vir leksikografiese aktiwiteite en leksikologiese denke te wees".

Hierdie bundel leksikografiese opstelle is die resultaat van dié inisiatief. Daar is besluit om dit *Lexikos* (Grieks vir "van of vir woorde") te noem en dit jaarliks as een van die beoogde reekspublikasies onder die vaandel *AFRILEX* (akroniem vir "leksikografie in of vir Afrika") uit te gee. Ook uit die naamgewing moet die beoogde draagwydte van hierdie projek dus blyk. Omdat die leksikografie kommunikasie dien, moet daar juis op hierdie terrein baie brûe oor Afrika met sy ryk verskeidenheid tale gebou word. Daarlangs kan ons na mekaar toe uitreik, wedersydse begrip bewerkstellig, behoeftes verwoord en sodoende help om verhoudings te verbeter.

Die eerste aflewering wil 'n bevestiging en blywende neerslag wees van daardie ontmoeting in 1989 op Stellenbosch tussen teorie en praktyk wat vir die Buro van die WAT en ongetwyfeld ook vir die professionele leksikografie in Suid-Afrika 'n historiese geleentheid was. Daarom is so 'n groot persentasie van die artikels in hierdie bundel bydraes van die deelnemers aan dié groeps-gesprek. Enkele ander taalkundiges, bv. dié van wie se kundigheid in die

verdere beplanning van die Buro gebruik gemaak is en vriende van die Buro, is ook genooi om aan hierdie publikasie deel te neem. Hierna wil ons die kommunikasie verder uitbrei deur nog ander en uiteindelik alle belangstellende taalkundiges en leksikograwe by die projek te betrek.

Daar is ook ander redes waarom hierdie bundel juis nou deur die Buro uitgegee word. Ooreenkomstig sy beplanning is die Buro van voorneme om al sy publikasies, insluitende die *WAT*, self en volledig met gebruikmaking van die rekenaar te versorg, uit te lê en te produseer; daarom beskou die afdeling Redaksionele Steundienste hierdie projek as 'n eerste geleentheid en oefening om so 'n kantoorphublikasie te laat verskyn.

Verder het mnr. D.C. Hauptfleisch te kenne gegee dat hy op 31 Julie 1991, na 33 jaar diens aan die Buro van die Woordeboek van die Afrikaanse Taal — waarvan ruim tien jaar as Hoofredakteur — wil aftree. In die laaste en belangrikste plek het die redaksie dus gevoel dat dit besonder passend sal wees om die eerste aflewering van dié reeks spesiaal vir daardie geleentheid uit te gee en dit aan hom op te dra. Dwarsdeur die projek was hierdie doelwit vir almal 'n inspirerende motivering om die onderneming te laat slaag en betyds vir sy aftrede te voltooi. Daar is na gestreef om die gehalte van die artikels en die tegniese afgerondheid van die bundel in die beperkte beskikbare tyd op dié hoë peil te bring waarvoor mnr. D.C. Hauptfleisch se eie werk in wye kring so bekend is en wat hom dus waardig sou wees.

Lexikos is beplan as die eerste in 'n reeks boeke vir die vakspesialis. Die wetenskaplike standaard daarvan kon slegs gewaarborg word deur elke aangebode of aangevraagde artikel aan twee of meer vakspesialiste van hoë akademiese aansien voor te lê vir anonieme keuring. Dit is die redaksionele beleid om ook in die toekoms geen toegewings aan hierdie standaard te maak nie. Onderhewig hieraan word alle belangstellende taalkundiges en leksikograwe dus vriendelik uitgenooi om bydraes vir die volgende uitgawe aan die redaksie voor te lê.

Alle bydraes moet streng vakgerig wees. Dit kan handel oor die suiwer leksikografie of oor die raakvlak tussen die leksikografie aan die een kant en die linguistiek, die rekenaar of die bestuurskunde aan die ander kant. Suiwer linguistiek, rekenaarwetenskap, rekenaarwetenskap, algemene bestuurskunde en die rekenaarlinguistiek kwalifiseer gevolglik nie. Rekenaarleksikografie daarenteen kwalifiseer wel. Met "raakvlak" hier bo word nie soseer dit wat gemeenskaplik aan die genoemde dissiplines is, bedoel nie as wel die implikasies wat daardie dissiplines vir die leksikografie het, of, minder waarskynlik, wat die leksikografie vir die genoemde dissiplines het. Sulke implikasies moet duidelik in bydraes uiteengesit word. Verdere besonderhede is van die Redakteur: *Lexikos* by die Buro se adres verkrygbaar.

Ten slotte wil ek graag alle medewerkers aan die bundel hartlik bedank vir hulle entoesiastiese samewerking, hetsy deur die lewering van artikels, hetsy deur die anonieme keuring daarvan, hetsy deur die totstandbrenging van

die finale produk. Wat laasgenoemde betref, wil ek veral Hermien van der Westhuizen en Eleanor van Zuydam van die Buro se afdeling Redaksionele Steundienste hartlik bedank vir hulle ywerige en kundige hulp met die teksversorging en uitleg van die boek. Weens hulle baie ander werksverpligtinge het dit onder groot druk plaasgevind. Ook aan Hanlie Meitzler, wat haar later by hierdie afdeling aangesluit het, my dank. Piet Grobler het die buiteblad pro amico ontwerp. Vir sowel die vriendelike gebaar as die gehalte van die werk betuig ek my en die Buro se opregte waardering. Aan my kollegas in die afdeling Redaksionele Bewerking van die Buro, veral Johan du Plessis: baie dankie vir die hulp met die proefleeswerk. Sonder al hierdie ondersteuning sou die bundel nie betyds klaargekom het nie.

P. Hartevelt

Buro van die Woordeboek van die Afrikaanse Taal

Foreword

Dr D.J. van Schalkwyk, the Editor-in-Chief designate of the *Woordeboek van die Afrikaanse Taal (WAT)*, outlines in "Words require contact", the introduction to this book, how a formal discussion on lexicography between the editorial staff of the WAT and a group of prominent linguists got off the ground in Stellenbosch in 1989, and how the staff is attempting to extend this discussion to include the rest of Africa.

Although meetings between lexicographer and linguist, as well as between lexicographer and lexicographer, should take place on a regular basis at congresses and seminars, it is not always practical and financially possible, especially where participants are drawn from such a vast area as Africa.

On the other hand, a specialist publication serves as an excellent medium and vehicle for such discussions. A large number of interested people can be reached over a wide area and can participate in the debate more cheaply, readily and effectively. Because at present there are no publications specifically for the exchange of lexicographical information and experience in Africa, the Bureau of the WAT felt obliged to take the initiative in launching such a publication. It is after all part and parcel of its mission to be "a growing point and stimulus for lexicographical activities and lexicological reasoning".

This volume of lexicographical essays is the result of such an initiative. It is entitled *Lexikos* (Greek for "of or for words") and will be published annually as one of the series publications under the banner *AFRILEX* (acronym for "lexicography in or for Africa"). Thus, the envisaged wide scope of this project is also reflected in its name. Because lexicography serves communication, contact on this terrain should be established with Africa and its variety of languages. In this way we can reach out to one another, bring about a mutual understanding, give expression in words to our needs and help improve relationships.

The first issue wants to affirm and bear permanent testimony of the importance of the meeting in 1989 in Stellenbosch between theory and practice, which was an historical occasion not only for the Bureau of the WAT, but also for professional lexicography in South Africa. For this reason many articles in this book are contributions by those who participated in the group meeting. A few other linguists, e.g. those who helped with the further planning of the Bureau as well as friends of the Bureau, were invited to contribute to the publi-

cation. After this the aim is to expand communication by involving other and eventually all linguists and lexicographers interested in the project.

There are also other reasons for publishing the volume at this specific time. As planned, the Bureau intends to use the computer for the editing, layout and production of all its publications, including the *WAT*. For this reason the division Editorial Support Services considers this project as a first opportunity to release a desk-top publication.

Furthermore, Mr D.C. Hauptfleisch indicated that he wishes to retire on 31 July 1991 after 33 years' service at the Bureau of the *WAT*, which included 10 years as Editor-in-Chief. Thus, in the last and most important instance, the editorial staff has decided that it is only fitting to dedicate the first volume of this series to Mr Hauptfleisch. Throughout the project this objective was an inspiring motivation to make a success of it and to complete it before his retirement. In order to maintain the high standard of work for which Mr Hauptfleisch is well known in many circles, the quality of the articles and the technical finish were major priorities in producing this volume in the short time available.

Lexikos is planned as the first issue in a series of books for specialists. Each article was anonymously judged by two or more highly-rated experts to guarantee the academic standard of *Lexikos*. It is the policy of the editorial staff, to be followed also in future, not to make any concessions in this regard. Subject to this, all linguists and lexicographers are cordially invited to submit contributions to the editorial staff for the following edition.

All contributions must be subject-related. They can deal with pure lexicography or with the intersection between lexicography on the one hand and linguistics, the computer and management on the other hand. Theoretical linguistics, computer science, computer technique, general management and computer linguistics thus do not qualify. Computer lexicography, however, qualifies. The expression "intersection" does not in the first place refer to those elements which are common to the above-mentioned disciplines, but rather to the implications those disciplines could have for lexicography, or less probably, what implications lexicography could have for those disciplines. Such implications should be clearly stated in the articles. Further information is obtainable from the Editor: *Lexikos* at the address of the Bureau.

In conclusion I would like to thank all contributors for the enthusiasm they showed for this project, either by submitting articles or by judging them, or by assisting with the production of the publication. A special word of thanks to Hermien van der Westhuizen and Eleanor van Zuydam of the division Editorial Support Services, who worked under great pressure, for their diligent and expert assistance with the editing and layout of the book. Many thanks also to Hanlie Meitzler, who later joined the division. The cover was designed pro amico by Piet Grobler. On behalf of the Bureau and myself, I would like to extend my sincere gratitude to him for this friendly gesture and

for the high standard of his work. To all my colleagues in the Bureau's division Editorial Processing, especially Johan du Plessis, many thanks for your help with the proofreading. Without your support it would not have been possible to finish the volume in time.

P. Harteveld

Bureau of the Woordeboek van die Afrikaanse Taal